

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 255. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992358533488/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

Den, der vil lade Tanken dvæle blot ved dette korte Kildested af Jean Pauls uhyre fire Bind's Roman, vil se, hvorledes atter her en Forbindelseslinje imellem Livet og Kunsten er draget. Uvilkaarligt men højst betydningsfuldt bruger Roquairol den frembringende Kunstners Natur som Sindbilled paa sin, og Udtrykkene «udhulet af en fantastisk Ild» og «Hjertets Idealisme» er saa skarpt nøjagtige som videnskabelige Betænelser. Ja saa bevidst har Digteren været sig, hvad det var, han vilde skildre, at Roquairol efter at have begaaet sin sidste og afskyeligste Forbrydelse, den, forvekslet med Albano, Helten, at besøge dennes Elskede, Linda, om Natten, dør for sin egen Haand paa et Teater, skyder sig under Udførelsen af en Rolle, der ender med Selvmord, endnu til det yderste Øjeblik levende i Skinnets og Spillet's Verden, forvekslende eller sammenblandende Virkelighed og Fantasteri. Det at gøre Virkeligheden fantastisk eller poetisk blev jo et Løsen for den følgende Slægt. Det var den Opgave, den satte sig, og som den stræbte at løse i al sin Frembringen; det er en Stræben henimod Opgavens Løsning, som forklarer og undskylder Slægtens Forvildelser, hvor den skitserer en Omformning af Virkeligheden som f. Eks. i Schlegels *Lucinde*.

Det store Spørgsmaal om Forholdet mellem Poesien og Livet, Fortvivlelsen over deres dybe, bitre Usamdrægtighed, den rastløse Famlen efter en Forsoning, den er det, som ligger bagved den hele store Gruppe af tysk Literatur fra «den stormende Voldsomheds Tidehverv» til Romantikens Ophør. For at forstaa saavel *Lucinde* som *Lovell* maa man derfor gaa tilbage. Begge forstaaes de bedre gennem Jean Pauls *Titan*. *Lovell* gennem Titaniden Roquairol, som *Lucinde* gennem Titaniden Linda.

V

I Juni 1801 stod en ung Mand paa et Kateder i Jena for at disputere for Doktorgraden. Man drillede og ærgrede ham af alle Kræfter, ja hvad der var uhørt, man paatvang ham Opponenten. Den ene, en ellers flov Person, forsøgte at slaa sig til Ridder paa ham og sagde: «*In tractatu tuo erotico Lucinda dixisti* o. s. v.», hvorpaa Præsens svarede ved tørt at kalde Opponenten en Nar. Der blev Oprør og Skandale, og en af Professorerne erklærede, at i tredive Aar havde et saadant *scandalum*

ikke vanhelliget den filosofiske Skueplads. Præsens svarede, at i tredive Aar var Ingen bleven behandlet saaledes. Denne Præsens var Friedrich Schlegel, dengang saa frygtet for sine skrækkelige Meninger, at man undertiden ikke tillod ham at overnatte i en By. I et Brudstykke af et Reskript fra det kurfyrstelige Hannoveranske Universitets Kuratorium til Prorektoren i Göttingen af 26de September 1800 hedder det: «Skulde Broderen til Professore, den for sine moralsk fordærlige Skrifter berygtede Friedrich Schlegel indfinde sig for at opholde sig der nogen Tid, saa er dette ikke at tilstede Samme, men man være saa god at betyde ham, at han har at forlade Göttingen.»

Det kalder man streng Justits. — Og al denne Larm for *Lucinde!*

Det er ikke ved digterisk Kraft, at *Lucinde* er et af Romantikernes betydeligste Værker; thi hvormeget der end i denne Bog tales om Følelsen for Kødets er der ikke Kød og Blod, ingen sand Legemlighed at finde i den; ikke heller er det ved Tankens Dybde; der er inere Filosofi i de faa paradokse Blade, Schopenhauer har skrevet under Titlen *Metaphysik der Liebe*, end i den hele fordringsfulde *Lucinde*; det er ikke engang ved en genial eller bakkantisk Naturjubil: sammenligner man den med Heineses i sydlandsk Livslyst glødende *Ardinghello*, ser man ret, hvor bleg og doktrinær den er. Men Bogen har sit Værd som Kundgørelse og Program. Dens Hovedtanke er at forkynde Livets Enhed og Harmoni, som den øjensynligst og lettest fattelig aabenbarer sig i den Elskovsbejstring, der giver den aandige Følelse et sanseligt Udtryk og omvendt aandiggør den sanselige Glæde. Hvad den vil skildre, er Forvandlingen af det virkelige Liv til Poesi, til Kunst, til det frie Schillerske «Spil» af Kræfter, til drømmende, i bestandig tilfredsstillt Længsel opgaaende Fantasiliv, i hvilket Mennesket ikke har Formaal eller bandler efter Formaal, men er indviet i Naturens Hemmeligheder og «fatter Nattergalens Klage og de Nyfødtes Smil, og hvad der betydningsfuldt er aabenbaret i Blomsters og Stjernerne hemmelige Billedskrift».

Man forstaar Intet af denne Bog, naar man som Kierkegaard med en Række dogmatiske Kasteller i Ryggen kaster sig over den med Udraabet: «Det, den vil, er den nøgne Sanselighed, hvori Aanden er et negeret Moment; det, den modsætter sig, er den Aandelighed, i hvilken Sanseligheden er et indoptaget Moment.»